

HIREK.

Csődöt mondott az új villamos rend.

(Botrányok és verekedések a megállóhelyeken. — Holnap megszüntetnek husz városi és negyven közúti villamos megállóhelyet.)

— Saját tudósítónktól. —

Ma reggel lépett életbe a polgármester rendelete, a mely a spanyol járványra való tekintettel a villamosokon megszüntette az állóhelyeket. A rendelet szerint a kocsik belsejében állni nem szabad, az elülső Perronon csak négy, a hátsón pedig öt utas állhat. És éppen úgy, mint az emlékezetes „Hátul fel, elől le” intézkedés, ez a rendelkezés is már az első órában csúnyán megbukott. Olyan tumultusok, verekedések voltak, különösen a külterületi villamos megállóhelyeken, hogy nagyon kellett attól félni, hogy a fegyveres erő összehúzózik a gyárakba siető, feldühödött munkásnéppel. A hol érvényt tudtak szerezni a rendeletnek, legfeljebb egy megállóhelyig tartott, ott azután már nem volt katoná, rendőr vagy csendőr és annyi ember szállott fel a villamosra, a mennyinek csak tetszett. Ha pedig a kalauz próbált rendet teremteni, egyszerűen letorkolták. Reggel kilencz óráig tartott ez a folytonos herce-hurca, annyi ember tolongott egys megállóknál, hogy már ez az összeverődött tömeg is veszedelmet jelentett a spanyol betegség terjedése szempontjából. *Tömérdek munkás és hivatalnok ért későn munkahelyére.* Kilencz óra előtt alig kezdődött a hivatalokban meg a munka és a gyárakban sem volt előbb teljes a munkáslétszám. Tizenkét órákor valamivel kisebb méretben ismét csak megkezdődött a tülekedés, este hat óra után pedig a gyárakból kijövő munkások olyan ostromot rendeztek a villamosokra, hogy hiába volt minden anket, turnusbeosztás, a munkások, a kik hazagykeztek, nem respektálták a turnust és a ki hogyan tudott, úgy kapaszkodott fel a villamosokra. Megbukott hát ez a rend is. Budapestén vagy *szaporítani kell a villamos kocsik számát*, a mi e pillanatban lehetetlenség, vagy *meg kell szüntetni a szakaszjegyes forgalmat*, nehogy két-három megállóhelyet kocsikázzanak az emberek. Leghelyesebbnek tartják azonban a *belterületi forgalom beállítását*, hogy ezáltal a rövid idő alatt gyalog is megtehető utat ne villamoson utazza be a közönség.

(Ostrom a villamosokra.)

Ma reggel már öt órákor kivonultak az egyes forgalmasabb villamosmegállóhelyekre a szuronyos katonák és csendőrök, a kiknek nagyszámu rendőr asszisztált. Hatvan rendőr és katonai rendőr a villamosok Perronjain foglalt helyet és onnan intézkedtek, hogy a megengedett férőszámmal több utas ne szállhasson fel. A nagyköruton minden megállóhelyen reggel hét és kilencz óra között hatalmas tömeg verődött össze, de olykor félóráig tartott, míg egy-egy utas helyet kaphatott valamelyik villamoskocsin.

Veszkedés és botrány volt a váci-uti villamosmegállóknál. A nyugati pályaudvar előtt ezer ember tolongott legalább a megállóknál és ennél a tömegnél nagyobb járványterjesztést még csak kívánni sem lehet. Ugyanílyen tömeg ostromolta meg az Újpestről a városba tartó villamosokat. A kik pedig már beértek a nyugati pályaudvarhoz, azok a városi villamos 6-os jelzésű kocsijait és a közúti belterületen közlekedő kocsijait ostromolták meg, persze teljes sikertelenséggel, mert valamennyi már a végállomásról „Megtelt” táblával indult el. Így azután munkások, munkásnők, kereskedelmi alkalmazottak, hivatalnokok kénytelenek voltak gyalogszarral nekivágni az utnak, sokszor teljes egy órai gyalogutat megtenni. Hogy sok ezer ember megkészt, az csak természetes, azonban mindenütt respektálták ezt a munkásokon kívül álló bajt és nem tettek szemrehányásokat a későn érkezőknek.

Néhány pofon már kora reggel elesantant. A tolokodók osztogatták egymás között és mert munkáskezek adták, hát bizony elég csattanósak voltak. De sokszor nagyon méltányos is volt az ilyen türelmet vesztett tényérnek a kiadós elhelyezése. Így például a Lajos-utcából zsufooltan érkezett egy 65-ös kocsik. A Zsigmond-téren csendőrök tisztították meg a villamost a feleszámú utasoktól. A hátsó Perronon tizennégyen voltak. Kilencznek le kellett szállania. Nem volt pardon! A kilenczedik okmányokkal igazolta, hogy sietős a dolga, nem szabad elkésnie, de senkisémet adta át neki a maga helyét. Így azután még a csendőr sajnálkozása mellett is le kellett szállnia. A következő megállóhelyen azután egy óbudai ember szállott le, még magában is nevetett, hogy a személye miatt teljes tíz percig szünetelt a forgalom, hiszen egy megállóval előbb leszállhatott volna. Látták ezt azonban az utasok és az egyik a leszállófélben lévő atyafinak hatalmas pofont mért le.

— *Megérdemelte! Még egy párat neki!* — kiáltották az emberek és a belátás nélküli ember csak úgy menekülhetett meg az ütlegektől, hogy futásnak eredt.

(A bérkocsikról.)

Egészen kilencz óráig tartott a rettenetes küzdelem a villamosokért. Legalább kétannyi ember volt kénytelen gyalog menni, mint máskor, a mi azután sok kalamitást okozott, mert bizony a konfliktus és fiakkerek is mind utasra találtak. Nagy volt a veszekedés a pályaudvarok előtt is és persze meg sem kell említenünk, hogy derék bérkocsisaink ismét csak értették a módját a helyzet kiaknázásának. Olyan zsarolást rendeztek, a milyen nekik tetszett és mert az utasnak sietős volt az útja, alig egykettő jelentette fel a zsarolókat.

A főkapitány egyébként intézkedett, hogy az orvosok igazolására szolgáló zöldszinű igazolványt a főkapitányság közlekedési osztályánál (V., Béla-utca 5. I. em. 10.) az orvosok a hivatalos órák alatt átvegyék. Ugyanítt jelentkezhetnek azok az orvosok, a kik bizonyos meghatározott időre, egy hónapra, egy hétre vagy egy napra bérkocsit akarnak maguknak biztosítani. A mai naptól kezdve egyébként este tíz órától hajnali három óráig *öt bérkocsi fog a főkapitányság épülete előtt az orvosok rendelkezésére állani.* Ezeket a kocsikat az orvosok telefonon is megrendelhetik a főkapitányságon a szabályszerű viteldíjak mellett. Telefonszám: 109—44.

(A villamosközlekedés változása.)

A záróra megváltoztatása folytán a villamos közlekedés menetideje is egy órával megrövidült mátol kezdve. Az utolsó kocsik a végállomásokról este tíz órákor indultak el.

A Közúti, hogy a külterületi forgalmat jobban lebonyolíthassa, a város belterületén több relációt megrövidített, illetve ritkított. Fontosabb változások: a 7-es relációban a kocsik nem Obudáig, hanem csak a Zsigmond-térig közlekedtek, azonban nem nyolcz, hanem három perczenként indultak. A 81-es kocsik csak a Szép Ilonáig mentek, a 77-es és 79-es kocsik három perczenként közlekedtek. A Városi Villamos vonalain a 38-as vonalat megszüntették, ezzel szemben sürőbb lett a 28., 30. és 32-es relációju kocsik közlekedése.

(Az esti közlekedés.)

Este hat órákor, a mikor a gyárakban megszünt a nappali munka, különösen a Váci-ut és az Üllői-ut villamosmegállóhelyein gyülekezett nagyszámu karhatalom. A gyárakban a munkavezetők csoportokba osztották a munkásokat és az érkező villamosok elé csak bizonyos számu munkást, a kiknek számára okvetlen volt hely a villamoson, engedtek ki a gyárakból. Ez így ment tíz percig, de azután elunták a munkások ezt az új rendet és szépen egyenként, majd tömegekben elhagyták a gyárakat. Néhol persze ez nem ment simán, szerencsére azonban úgy a csendőrök, mint a katonák hidegvérrel intézkedtek és így összecütözések nem voltak.

A villamosársaságok intézkedtek, hogy *este hat órától kezdve a gyárvárosokban a villamosközlekedés sürőbb legyen.* Perczenként, sőt félperczenként jöttek a villamosok és noha még így is rengeteg volt azoknak a száma, a kiknek gyalog kellett munka végeztével hazamenniök, azért a sok villamos nem okozott annyi bajt, mint a reggeli órákban. Arról beszélünk sem kell, hogy a villamosok még így is zsufooltak voltak. Nem lehetett érvényt szerezni a polgármester rendeletének, legfőljebb ha itt-ott egy-egy villamoson kevesebb volt az álló utas, mint a többen.

(Egy villamosigazgató az új rendről.)

Ma este beszélünk Széll Árpáddal, a Budapesti Közúti Vaspálya Társaság igazgatójával, a közlekedés új rendjéről. Széll igazgató a következőket mondotta nekünk:

— *A munkásforgalomban az új rend nagyon nehezen, vagy mondjuk inkább egyáltalában nem volt keresztülvihető.* A reggeli órák direkt rettenetesek voltak. Mikor azután a déli-előtt folyamán gyérebb lett a közönség, inkább az intelligencia utazott, a kocsikban elhelyezett plakátoknak: *„A kocsik belsejében állni nem szabad”* felírásuaknak inkább volt hatása. Ebben az időben azután már a katonaságnak és csendőröknek sem kellett a megállóknál állniök. A kalauzok pusztá felszólításainak nem volt foganatjuk. Nem respektálták a kalauzokat. Bizonyos csak annyi, hogy este és reggel csak állóhelyekkel lehet a forgalmat fentartani. *A munkásokat nem lehet glédába sorakoztatni a megálló előtt*, mindenki hazasiet és úgy helyezkedik el a villamoson, a hogy éppen tud.

— Nem lehetne esetleg a szakaszjegyek megszüntetésével a forgalmat megszorítani? — kérdeztük.

— Ezt indítványoztam azon az értekezleten, a melyet szombaton tartott a főkapitány ur. De nem reagáltak reá, egyszerűen azért, mert a polgármester ur kiadta a rendeletet, hogy a kocsik belsejében egyáltalán nem, a Perronokon pedig csak 4 és 5 utasnak szabad állnia. A rendőrség tehát csak a polgármester rendeletének végrehajtására vállalkozhatott, másnemű intézkedéseket nem foganatosíthat.

— Ma megpróbáltuk a forgalmat úgy lebonyolítani, a hogyan lehetett. *Holnaptól kezdve ritkítjuk ismét a megállóhelyek számát.* Mi 35—40, a városi 18—20 megállóhelyet szüntet meg. *A legtöbb megállóhely-megszüntetés lesz a Váci-uton.* A Kossuth Lajos-utcában például egy megállóhely sem lesz. Megszünik az Astoria-szálló és a Nemzeti Kaszinó előtti megálló-